

Література

1. Huntington Samuel P. The Clash of Civilizations and the Remaking of World Order /Samuel P. Huntington // Simon and Schuster. – N.Y. 2007. – 368 p.
2. Bugental James F.T. The search for existential identity / James F.T Bugental. University of Michigan: Jossey-Bass Publishers, 1976. – 330 p.
3. Erikson Erik H. Identity: Youth and Crisis / Erik H. Erikson. – W. W. Norton, 1994. –336 p.
4. Sarrazin Thilo. Deutschland schafft sich ab: Wie wir unser Land aufs Spiel setzen / Thilo Sarrazin //Auflage: Deutsche Verlags-Anstalt, 2010. – 464 s.
5. Бердяев Н.А. Судьба России /Национальность и человечество// Николай Александрович Бердяев. – М., 1990. – 655 с.

References

1. Huntington, Samuel P. (2007). The Clash of Civilizations and the Remaking of World Order. Simon and Schuster. New York [in English].
2. Bugental, James F.T. (1976). The search for existential identity. University of Michigan: Jossey-Bass Publishers [in English].
3. Erikson, Erik H. (1994). Identity: Youth and Crisis. W. W. Norton [in English]
4. Sarrazin, Thilo. (2010). Deutschland schafft sich ab: Wie wir unser Land aufs Spiel setzen. Auflage: Deutsche Verlags-Anstalt [in German].
5. Sarrazin, Thilo. (2012). Deutschland schafft sich ab: Germany / Thilo Sarrazin. – M: Rid Group, ("Political animal") [in German].
6. Berdyayev, N.A. (1990). The Fate of Russia. Nationality and humanity. Moscow [in Russian].

УДК 316.723(477):39

Мартинюк Ольга Николаївна
аспірантка Національної академії
керівних кадрів культури і мистецтв
knjaginya@mail.ru

ГЕНЕЗИС УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІЖНОЇ СУБКУЛЬТУРИ

Стаття присвячена аналізу дослідницьких концепцій становлення та розвитку української молодіжної субкультури. Викладені гіпотези історичного розвитку молодіжної субкультури СРСР та України. Висвітлюється динаміка наукових уявлень про молодіжну субкультуру та наводяться концепції і теорії її формування. Розкривається історична періодизація розвитку вітчизняних молодіжних формальних і неформальних об'єднань, а також сутність сучасних наукових підходів до проблематики української молодіжної субкультури.

Ключові слова: молодіжна субкультура, молодіжні об'єднання, молодіжне покоління, молодь.

Мартинюк Ольга Николаевна, аспирантка Национальной академии руководящих кадров культуры и искусств

Генезис украинской молодёжной субкультуры

Статья посвящена анализу исследовательских концепций формирования и развития украинской молодежной субкультуры. Изложены гипотезы исторического развития молодежной субкультуры СССР и Украины. Освещается динамика научных представлений о молодежной субкультуре, приводятся концепции и теории ее формирования. Раскрывается историческая периодизация развития отечественных молодежных формальных и неформальных объединений, а также сущность современных научных подходов к проблематике украинской молодежной субкультуры.

Ключевые слова: молодежная субкультура, молодежные объединения, молодежное поколение, молодежь.

Martyniuk Olga, a postgraduate student, National Academy of Managerial Staff of Culture and Arts

Genesis of the Ukrainian youth subculture

The article is dedicated to the analysis of research concepts of formation and development of youth subculture in Ukrainian scientific literature. It was found out that the term "youth subculture" originated in Western science on the verge of social sciences at the beginning of twentieth century.

It was found out that the beginning of investigation of youth subculture as a phenomenon of cultural differentiation of society is the understanding of the heterogeneity of social and cultural space. Researchers in the field of sociology, cultural studies, psychology, ethnography and other social sciences, are studying the value orientation of ethnic and social groups state their distinctiveness from the socio-cultural community through marginality and deviance of behavior.

It is proved that former USSR and Soviet Ukraine scientists' research approaches to the problems of youth subculture substantially differ from foreign scientists' research of the same period. Thus, the concepts of formation and development of youth subculture are mainly limited to the classification of youth associations and periodization of the historical formation of the young generation.

The analysis of periodization of formal and informal youth associations' development makes it possible to identify the main directions of youth trends and find out their political choice, to investigate the formation of social and cultural ideas and to analyze the dynamics of patriotic revival among young people.

On the basis of Soviet scientific literature analysis it is found out that scientific interest in youth issues became especially apparent in the social sciences, but was often limited to general problems of the young generation and periodization stages of the young person development. In the former USSR there were ethnic, psychological, spiritual, moral, gender, physical problems of youth, that were able to unite it in a certain subculture. However, at a time when in foreign literature there was a variety of scientific approaches to the analysis of youth issues (anthropological, ethnographic, historical, cultural, sociological, etc.), politicization of Soviet scientific literature prevented multiaspect analysis of youth issues and formulated research ideas in line with the Communist Party. Conflict of generations, which was vividly discussed in the context of foreign philosophical and sociological discourse in Soviet literature was denied by ideologically oriented domestic scientists. Rejecting any contradictions in socialist society, they argued that the conflict of generations is possible only within the class structure of society, and under socialism, the contradictions can have only local conditionality.

It is determined that modern Ukrainian researchers in democratic reforms, publicity and pluralism of the 1980s see the conditions for the emergence of modern formal and informal youth subcultures. It is proved that by the mid-1980s youth subculture appears to be an exponent of social and political attitudes of the young generation, which indicates the presence of a new alternative ideology and the emergence of new value orientations. The need of self-determination, identity, approaching to the global youth community is embodied in the latest trends of youth subculture, forming their own value orientations, spiritual and moral guidance.

It is concluded, that modern foreign and domestic researches on the problems of youth subculture are characterized by a multiplicity of approaches. If at first the youth were studied within such sciences as, sociology, philosophy, ethnology, and psychology, contemporary researches of the present day would be enriched by various discourses of modern science, based on the meeting-points of many other humanities. Today reasoning and identifying the nature and trends of youth subculture development requires a complex analysis based on a combination of different methodologies.

Key words: youth subculture, youth associations, youth generation, youth.

Вивчення молодіжних субкультур деякий час є актуальною темою досліджень українських науковців. Осмислення феномена в Україні відбувається на стику таких дисциплін, як культурологія, соціологія, політологія, етнологія, психологія, філософія та ін.

Актуальним питанням як для українського так і для будь-якого суспільства є питання соціокультурної спрямованості молодішої генерації. Кожне нове молоде покоління проголошується новатором. Пропонуючи власні корективи, молодь вже сьогодні конструює суспільство майбутнього. Утім, внаслідок недостатнього соціального статусу молодь слабо інтегрована в соціокультурні зв'язки. Водночас хитка, мінлива поведінка молоді через ще несформований світогляд часто схильна до девіації в кризовий період розвитку суспільства. Тому через глобальні соціокультурні процеси потенційно можливе більше прагнення молоді до інших культур, ніж до своєї власної.

Окрім основних проблем молоді, таких як матеріальне забезпечення, соціальний захист, можливість здобуття освіти, професійна реалізація тощо, сьогодні актуальною проблемою постає потреба соціалізації та самоідентифікації. Соціокультурні потреби молодого покоління складають підґрунтя ціннісних орієнтацій молоді, які зумовлюють потенційний розвиток всього суспільства в наступній фазі життя цього покоління.

Як інститут соціалізації молодіжна субкультура віддзеркалює сутнісні соціокультурні трансформації сучасного молодого покоління. Феномен молодіжної субкультури засвідчує неоднорідність соціокультурного простору України та певну обумовленість ролі молодого покоління в духовному житті суспільства.

Актуальність теми дослідження зумовлена становленням і масовим поширенням різноманітних молодіжних субкультур України, детермінантою чого стали глибинні соціальні, культурні, політичні, економічні модифікації в державі за останні десятиліття. Унікальність молодіжної субкультури, її здатність до творення нових ідей, прогресивне мислення та неабиякий потенціал до самодіяльного розвитку стають підґрунтям соціалізації молодішої особистості, що прагне задовольнити свої духовні і матеріальні потреби, визначитись з ціннісними орієнтаціями, знайти своє місце в соціумі. Дослідження генезису української молодіжної субкультури дозволить осмислити її суть і значення, а отже, місце і статус в сучасному соціокультурному просторі.

Сучасні українські дослідники В.В. Барабаш, Т. Голобуцька, О. Голобуцький, М. Гордієнко, І. М. Гузенко, К. В. Захаренко, В. Кулик, К. В. Плоский, А.М. Половинець, Л. Тодорів, А. Фіщук, Т.О. Черкашина та ін. найбільш інтенсивно досліджують молодіжне середовище в контексті молодіжної культури, соціології молоді, розвитку молодіжного руху, засад формування молодіжних формальних організацій тощо. Утім, формування та розвиток української молодіжної субкультури висвітлюється фрагментарно, тому метою даної статті є з'ясування походження та становлення даного феномена, а також висвітлення його сучасних форм.

Молодіжна субкультура України – відносно нова проблематика в науковому дискурсі, яка, в основному, досліджувалась фрагментарно соціально-гуманітарними науками. Тенденція вивчення зумовлювалась специфічними чинниками. По-перше, ґрунтовний комплексний підхід, який дозволив виявити множинність західної молодіжної субкультури в західноєвропейських соціокультурних науках було розпочато з

середини ХХ ст., тоді як українська молодіжна субкультура не мала такого масштабного поширення, внаслідок більш пізньої її інтеграції в соціокультурний простір. По-друге, більшість проблем радянської молоді знаходилось поза увагою наукової літератури з причин об'єктивної історичної обумовленості розвитку радянської соціально-гуманітарної науки. До кінця 1980-х років вивчення даного феномена відбувалось у вельми стислих межах ідеології КПРС. По-третє, молодіжна субкультура України має відмінні від західних історичні, соціокультурні, етнічні, традиційні, ідеологічні властивості, тому потребує власної філософської культурологічної рефлексії, особливого осмислення даного феномена.

Аналіз історіографії молодіжних об'єднань, молодого покоління та його ролі і статусу в радянському суспільстві свідчить, що в суспільних наук СРСР дослідження формування та розвитку молодіжної субкультури обмежуються, переважно, класифікацією молодіжних об'єднань та періодизацією історичного формування молодого покоління.

Ґрунтовніше вивчення молодіжних співтовариств було представлено в ранніх дослідженнях часів незалежності України відомим дослідником з проблематики молоді – В.А.Головченко. В своїй статті "Молодіжний рух в Україні: історія та сьогодення" (1993р.). Автор визначає чотири етапи становлення молодіжних об'єднань: XV–XIX століття – перший етап; з початку ХХ ст. до середини 20-х років ХХ ст. – другий етап; з 1920 до 1980 – третій етап; з середини 1980 до сьогодення – четвертий етап [3, 15]. Звернемо увагу на те, що періодизація допускає коливання в декілька років у зв'язку з неоднорідністю розвитку молодіжних об'єднань в різних регіонах України. Із запропонованої періодизації можна зробити висновок, що історичний розвиток молодіжних об'єднань набуває динамізму в останні десятиліття ХХ ст.

Докладнішу періодизацію розвитку молодіжних формальних і неформальних об'єднань ХХ ст. знаходимо в дослідженнях В.Кулика, Т.Голобуцької, О.Голобуцького в їх спільній праці "Молода Україна: сучасний організований молодіжний рух та неформальна ініціатива" [8, 82-84]. Періодом становлення молодіжних співтовариств автори визначають середину 80-х – осінь 1989 р.; період з 1989 до 1990 рр. відзначається політизацією молоді та ґуртуванням громадсько-політичних молодіжних об'єднань; неоднорідністю розвитку відзначається період з 1991 до 1992 рр., який характеризується організаційно-політичним та ідеологічним занепадом; кульмінаційним піднесенням політизації молоді всієї України визначається період з 1993 до 1996 рр.; період з 1996 до 1999 рр. характеризується появою ватажків та їх спробами взяти на себе керівні обов'язки, спрямувати загальноукраїнські об'єднання молоді до участі у виборчих заходах; формуванням молодіжних партій, що відбувалось протягом 1999 року [8, 82-84].

Періодизація розвитку молодіжних об'єднань в соціально-політичному аспекті викладена сучасним дослідником О.Корнієвським. За його визначенням, з 1980 р. до середини 1989 р. проходить "неформальний" період, який характеризується новими ідеологічними пошуками в середовищі молодого покоління, трансформацією ціннісних орієнтацій базової культури. З середини 1989 р. до середини 1990 рр. – "самодіяльний" період, він відзначається поширенням формальних соціально-політичних об'єднань молоді національно-патріотичного характеру; з кінця 1990 р. до серпня 1991р. – "інтегративний" період – злиття молодіжних груп у формальні об'єднання всеукраїнського масштабу, удосконалення всеукраїнської організаційної моделі, етап політичної та партійної диференціації, піднесення національної державності та боротьби за соціальну справедливість, період демократичного реформування соціальної системи; з 1991 р. розпочинається "посткомуністичний" етап, який відзначається процесом інституціоналізації інтегрованих державних і недержавних громадських організацій, покликаних допомогти молоді в самореалізації. Соціальний захист, патріотичне виховання, соціальні комунікації – такі важливі функції набули молодіжні об'єднання за останні декілька років [7, 81-82].

Сучасний український дослідник К.Плоский, виокремлює три етапи становлення молодіжних об'єднань. Перший етап – "зародження" (період з кінця 1980-х до середини 1990-х років), він характеризується виникненням організаційно-правових форм діяльності нових українських молодіжних об'єднань. В цей період формуються основні ціннісні орієнтації та норми молодіжних груп, практикуються нові моделі лідерства в молодіжних колах. Другий етап – "політизація" (період з середини 1990-х років до 2004 р.), він характеризується активною участю молоді у політичному житті України. Третій етап – "диференціація" (період з 2004р. до 2008р.), він виокремлюється появою нових видів молодіжної діяльності, кількісним ростом неформальних молодіжних об'єднань [12, 36].

Аналіз періодизації розвитку молодіжних формальних і неформальних об'єднань дає можливість визначити основні напрямки молодіжних течій та з'ясувати їх політичний вибір, дослідити формування соціокультурних ідей та проаналізувати динаміку патріотичного відродження в молодіжному середовищі. Отже, визначимо, що 80-ті роки ХІХ ст. характеризуються піднесенням національної свідомості, формуванням ідей української державності, що вплинуло також на згуртування радикально налаштованої молоді. З'явилися такі молодіжні об'єднання як: "Молода громада", "Молода Україна", метою яких було вирішення загальнонаціональних питань, боротьба за соціальну справедливість, національне самовизначення.

На початку ХХ ст., з причини винищення ідеологічних інаквудумців, всі осередки молодіжних об'єднань, мета і завдання яких розходились з настановами офіційної державної молодіжної організації ВЛКСМ, діяли підпільно під таємним керівництвом таких організацій, як "Незалежна соціал-демократична спілка молоді", "Організація анархістської молоді України "Набат" тощо [1, 26].

З 1918 р. до середини 20-х років державна політика була спрямована на масове залучення всього молодого покоління до ідеології КПРС, тому по всій території України робітничі групи молоді об'єднувались в Комсомол, а підлітки залучались до дитячої політизованої організації – піонерії. Всі інші неполітизовані об'єднання молоді оголошувались позазаконними та переслідувались політичними та державними органами [1, 26].

30-ті роки ХХ ст. – період розвитку піонерії в дитячу шкільну організацію як частину системи освітнього устрою. Схожим за значенням на той час було тимурівське об'єднання на території всього Радянського Союзу.

Режим колишнього СРСР концентрував молоде покоління в певні соціальні групи. Так, з 1956 р. існували такі молодіжні об'єднання гуманістичного спрямування, як комунарівці, гарібальдівці, каравелівці. Отже, у період тоталітаризму молодіжний рух був всебічно підпорядкований певним ідеологічним та державним структурам [4, 34].

В радянській літературі науковий інтерес до проблематики молоді особливо виявлявся в суспільних науках. Так, суто демографічний аспект розуміння молоді викладений в статті Я.С. Улицької "Демографическое понятие поколения" (1959). Аналіз взагалі проблем молодого покоління здійснено І.С. Коном у його монографії "Социология личности" (1967) та статті "Понятие поколения в современном обществоведении" (1979), у якій було розкрито поняття особистості, простежено основні етапи її формування.

Необхідно зазначити, що в колишньому СРСР мали місце етнічні, психологічні, духовно-моральні, гендерні, матеріальні проблеми молоді, здатні об'єднувати її в певні субкультури. Утім, в той час, коли в зарубіжній літературі існувало різноманіття наукових підходів до аналізу молодіжної проблематики (таких як антропологічний підхід, який сприяв дослідженням генетичної характеристики молоді; етнографічний підхід, в контексті якого молоде покоління аналізувалось як вікова група певного етносу об'єднаного традиціями та інституціональними нормами; історико-культурологічний підхід, покликаний аналізувати типологію молодіжних субкультур на основі духовно-моральних ідеалів конкретно-історичних подій; соціологічний підхід, який пропонував досліджувати молоде покоління в аспекті соціальної вікової спільноти, яка виокремлюється умовами життя, певними потребами, ціннісними орієнтаціями), то політизованість радянської наукової літератури перешкоджала багатоаспектному аналізу молодіжної проблематики та формувала наукові дослідження в руслі уявлень КПРС.

Конфлікт поколінь, який жваво обговорювався в контексті зарубіжного філософсько-соціологічного дискурсу, в радянській літературі заперечувався ідеологічно орієнтованими вітчизняними науковцями [5; 6; 10]. Радянські соціологи відкидали будь-яку наявність суперечностей в соціалістичному суспільстві, стверджуючи, що конфлікт поколінь можливий лише за класового устрою суспільства, але, стверджували вони, при соціалізмі хоч і мають місце протиріччя, проте вони лише частково стосуються молодіжних проблем [2, 45].

Сучасні українські дослідники (В.Головенько, В. Сусоров) зазначають, що демократичні реформи, гласність та плюралізм 1980-х років створили умови для зародження формальних і неформальних молодіжних субкультур [4, 35]. Так, з середини 1980-х років молодіжна субкультура постає виразником соціально-політичних поглядів молодого покоління. Утворення таких неформальних об'єднань як "хіпі", "панки", "металісти", "рокери" свідчать про присутність нової альтернативної ідеології та про зародження нових ціннісних орієнтацій.

На базі освітніх закладів України утворюються формальні молодіжні групи, члени яких стають прихильниками музичних, театральних, спортивних, наукових студентських товариств [15, 25]. Так, з кінця 1980-х – початку 1990-х років утворюються такі молодіжні об'єднання як наукові дискусійні клуби, клуби виборців, Союз Українського Студентства, центри науково-технічної творчості, молодіжний фонд "Нова Україна", патріотична молодіжна організація "Нова генерація", Асоціація молодих істориків "Геродот", Асоціація молодих театралів, молодіжний фонд "Допомога МВС України" тощо. Таке різноманіття молодіжних об'єднань засвідчує новий злет патріотичного духу, укорінення в самосвідомості юнацтва державної самоідентифікації. Потреба у самовизнанні, самоідентифікації, наблизненні до світової молодіжної спільноти знаходить втілення в новітніх віяннях молодіжної субкультури, утворюючи власні ціннісні орієнтації, духовно-моральні настанови.

Сучасний період розвитку молодіжної української субкультури – це складний суперечливий багатогранний процес. Проблема формування соціально-світоглядних, ціннісних орієнтацій української молоді залежить від багатьох чинників, основними з яких є: новий соціально-політичний устрій держави, передові духовно-моральні традиції західних країн, ідеологічні віяння української елітарної культури. Проте не все залежить від зовнішніх факторів, відтак, трансформація соціально-культурного простору частково є наслідком власних прагнень молоді, які ґрунтуються на самореалізації та самовизначенні, самоідентифікації та запозиченні європейських соціально-культурних зразків поведінки, наполегливості у досягненні соціального успіху, згуртованості та піднесенні української державності, сприйнятті ціннісних орієнтацій старшого покоління.

Сучасні зарубіжні та вітчизняні дослідження з проблематики молодіжної субкультури відзначаються множинністю підходів. Якщо початком вивчення молоді постали такі науки, як соціологія, філософія, етнологія, психологія, то нині дослідження поповнюються різноманітними дискурсами сучасних наук (культурології, ювенології тощо), що ґрунтуються на стиках багатьох інших гуманітарних наук.

Особливої уваги молодіжні субкультури, що визначаються в термінах "неформальних молодіжних рухів", останнім часом набули з боку політологів, у зв'язку з нещодавніми соціально-політичними хвилюваннями ("Помаранчевою революцією", "Революцією гідності" – подіями на Майдані).

В останні роки порушилось питання європейської інтеграції, що має істотний вплив на формування молодіжних субкультур (загалом завдяки товариськості українського та європейського соціокультурного простору, залученню західних способів творення змістів субкультур, прагненню української молоді долучитись до європейської спільноти). Така тенденція привернула увагу вітчизняних етнологів, що розширили межі традиційного предметного поля етнології з вивчення матеріальної та духовної культури українського народу до вивчення сучасного феномену українського суспільства – молодіжної субкультури [13, 21].

Неабиякого значення в Україні набули молодіжні субкультури мистецького та спортивного спрямування (музичні субкультури, спортивні фанклуби), що покликані задовольнити інтелектуальні і психологічні потреби молоді [14, 211]. Трактують феномена в такому контексті здійснюється в руслі психоаналітичних, неофрейдистських концепцій. Змістовним аспектом психоаналітичних концепцій виявляється сутність розуміння феномена субкультури, як функції соціалізації та ідентифікації. Молода особистість, ідентифікуючись з певною субкультурою через її зовнішні атрибути і символи та іманентні змісти і конструкти, набуває певний статус в суспільстві. Даний підхід пояснює глибинність, прихованість перебігу соціалізації (дорослішання) особистості. Розвиток цієї концепції активізувався на теренах глобалізаційних процесів, що мають суттєвий вплив на тендітну улаштованість душі незахищеної молоді людини.

Стрімкого поширення нині в Україні набувають молодіжні субкультури, що розвиваються на теренах Інтернету, соціальних мереж, комп'ютерних технологій, телекомунікаційних зв'язків тощо. Прихильники таких субкультур ("блогери", "геймери", "твіттери", учасники молодіжних шоу-програм, телесеріальна публіка тощо), в першу чергу, виокремлюються засобами спілкування. В умовах техногенної цивілізації молодіжний масовий ринок перенасичений технічними гаджетами, популярними серед молоді, яка відчужується від безпосереднього спілкування в соціумі. Доцільно зазначити, що однією з первинних теорій виникнення молодіжної субкультури, що не зазнала широкого вжитку в пострадянських державах, постала американська економічна концепція молодіжного масового споживання середини ХХ ст.

Нові тенденції соціалізації молоді вивчаються сучасними вітчизняними, російськими та зарубіжними дослідниками. О.Омельченко (російський соціолог) зазначає: "Теоретики постмодерністського напрямку з особливою увагою ставляться до ролі мас-медіа у формуванні молодіжної суб'єктивності. Особлива увага приділяється молодіжним журналам, телепередачам, новим радіохвилям та "живій" музиці. Останнім часом неймовірно значущими стали тексти, що транслюються комп'ютерними мережами, в першу чергу, – Інтернетом. Загалом, ці культурні форми (канали) також називають "дискурсами", окремі (завершені) види популярної культурної продукції називають "текстами" (телепередача, відеокліп, пісня, фото, стаття). Окремі тексти вивчаються для з'ясування уявлень, які транслюються через засоби масової інформації" [11, 156].

Пізнання суті і призначення молодіжної субкультури – це ефективний шлях осмислення способів конструювання реальності молодими людьми, що в нових соціокультурних реаліях сьогодення шукають нові схеми ідентифікації, сенсотворення, соціалізації [14, 211]. З позиції функціонального підходу до вивчення субкультур, кожний елемент культури покликаний виконувати певні життєво важливі функції задля спадкоємності культурних зразків та відтворення системи. Феномен молодіжної субкультури притаманний відкритим динамічним суспільствам [9, 30]. В Україні він з'явився в той час, коли склалися певні чинники його конструювання, і, насамперед, через соціокультурну необхідність в ньому, яка сьогодні (в постмодерністському суспільстві) вбачається в його основних функціях: 1) адаптації, інтеграції, стабілізації суспільної системи; 2) соціалізації, ідентифікації молоді.

Сучасні молодіжні субкультури мають рухливий, тимчасовий характер [14, 214]. Молодіжні субкультури, конструюючись на культурних кодах базової культури (яка є джерелом збагачення будь-якого елемента системи), а також запозичуючи символи (дещо трансформуючи, або перекодовуючи їх) інших субкультур нашаровуються одна на одну, утворюючи світоглядний вимір безмежних можливостей самовираження. До такого висновку прийшли дослідники постмодерністських та альтернативних підходів.

Вихідні теорії визначення молодіжної субкультури спирались на принцип протиставлення базової культури та субкультури. Іншими словами, визначення субкультури передбачало наявність виразних меж базової культури на тлі якої гармонічно (субкультура) або конфліктно (контркультура) формувалась "транзитна" соціальна група – молодь. Нині фрагментарність постмодерністського суспільства, нашарування культурних зразків перешкоджає виразному окресленню меж панівної культури, що знаходить відображення у переосмисленні поняття "молодіжна субкультура". Якщо в початкових підходах "молодіжна субкультура" мала визначення завершеного, замкненого явища, то сьогодні постмодерністські та альтернативні концепції приходять до висновку, що субкультура, як еволюційний підсистемний елемент культури має рухливий, тимчасовий характер.

Очевидним постає те, що неможливо побудувати загальну теоретичну модель, що передбачає універсальне визначення молодіжної субкультури в її динамічному розвитку. Інноваційність, радикальність, непередбачуваність, історична та соціокультурна обумовленість української молодіжної субкультури повсякчас активізуватиме науковий інтерес до неї. Питання молодіжної субкультури, особли-

во вітчизняної, потребує не тільки з'ясування її феноменологічних проявів, а й комплексного аналізу, який дозволив би поєднати різні методологічні підходи з метою осмислення та виявлення сутності і тенденцій розвитку молодіжної субкультури.

Література

1. Барабаш В. Молодіжний і дитячий рух в Україні: історія і генезис / В.Барабаш, О.Булавін, А.Гатенюк. – К., 1993. – 79с.
2. Глотов М. Б. Поколение как категория социологии / М. Б. Глотов // Социологические исследования. – 2004. – № 10. – С.42-49.
3. Головенько В.А. Молодіжний рух в Україні: історія та сьогодення / В.А. Головенько // Рідна школа. – 1993. – №5. – С.15-17.
4. Головенько В.А. Український молодіжний рух у ХХ столітті: історико-політологічний аналіз основних періодів / В.А.Головенько. – К.: АЛД., 1997. – 160с.
5. Еремін Ю.В. Миф о конфликте поколений / Ю.В. Еремін. – М.: Знание, 1973. – 64с.
6. Кон И.С. Студенческие волнения и теория "конфликта поколений" США / И.С. Кон // Экономика. Политика. Идеология. – 1971. – № 3.
7. Корнієвський О.А. Молодіжний рух та політичні об'єднання в сучасній Україні / О. А. Корнієвський, В. М. Якушик. – К.: Київське братство, 1997. – 132с.
8. Кулик В. Молода Україна: сучасний організований молодіжний рух та неформальна ініціатива / В. Кулик, Т. Голобуцька, О. Голобуцький. – К.: Центр дослідження проблем громадянського суспільства, 2000. – 460с.
9. Лысикова Н.П. Социокультурные проблемы современного образования: Учебно-методическое пособие / Лысикова Н.П., Алимаева О.И., Вакулич Н.Р. – Саратов: Издательский центр "Наука", 2009 – 74 с.
10. Мельникова Н.М. Поколение как категория исторического материализма: автореф дис. к.ф.н. / Н.М. Мельникова. – Саратов: Саратовский ГУ им. Чернышевского, 1980 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dissercat.com/content/pokolenie-kak-subekt-politicheskogo-protsesssa-v-sovremennoi-rossii>.
11. Омельченко Е. Молодежь: Открытый вопрос / Омельченко Е. – Ульяновск: Сибирская книга, 2004. – 184с.
12. Плоский К. В. Молодіжний громадський рух як чинник державотворення в Україні: дис. канд. наук з держ. упр: спец: 25.00.01 / Плоский Костянтин Вікторович. Нац. акад. держ. упр. при Президентіві України. – К., 2009. – 238с.
13. Сироватко Н.Г. Молодіжна субкультура в Україні як об'єкт дослідження (погляд етнологів) / Сироватко Н.Г. // Людина і світова глобалізація: перспективи та межі розвитку // Міжнародна наукова конференція (24-25.11.2011). – С.20-21.
14. Тодорів Л. Молодіжна субкультура як дискурсивний простір конструювання інтерпретативних схем особистості / Л. Тодорів // Психологія особистості. – 2011. – № 1. – С. 211-218.
15. Черкашина Т.О. Історія становлення та розвитку молодіжних організацій на Херсонщині / Т.О. Черкашина // Політологія. Соціологія. Право. – Вісник Нац. тех. унів. України "КПІ" – 2012. – № 2. – С.23-28.

References

1. Barabash, V. & Bulavin, O. & Hatenyuk, A. (1993). Youth and Children's Movement in Ukraine: history and genesis. Kyiv: The Ukrainian Scientific Research Institute on Problems of Youth [in Ukrainian].
2. Glotov, M.B. (2004). Generation as a Category of Sociology. Sociological researches, 10, 42-49 [in Russian].
3. Holovenko, V.A. (1993). Youth movement in Ukraine: history and present days. Kyiv: Ridna Shkola ,5, 15-17 [in Ukrainian].
4. Holoven'ko, V.A. (1997). Ukrainian Youth Movement in the XX Century: Historical and Political Analysis Basic Periods. Kyiv: ALD [in Ukrainian]
5. Eremin, Y. V. (1973). The myth of the conflict of generations. Moscow: Znanie [in Russian].
6. Cohn, I.S. (1971). Student Unrest and the Theory of the "Conflict of Generations". USA: Economy. Policy. Ideology, 3, 27-39 [in Russian].
7. Korniyevsky, O.A. & Yakushik, V.M. (1997). Youth movement and political union in modern Ukraine. Kyiv: Kyivs'ke bratstvo [in Ukrainian].
8. Kulik, V. & Golobutska, T. & Golobutskiy, O. (2000). Young Ukraine: current youth movement organized and informal initiative. Kyiv: Center for Civil Society Research [in Ukrainian].
9. Lysikova, N.P. & Alimaeva, O.I. & Vakulich, N.R. (2009). Social and cultural problems of modern education: Educational handbook. Saratov: Publishing Center "Nauka" [in Russian].
10. Melnikova, N.M. (1980). Generation as a category of historical materialism. Extended abstract of candidate's thesis. Saratov: Saratov State University named after N.G. Chernyshevsky. Retrieved from <http://www.dissercat.com/content/pokolenie-kak-subekt-politicheskogo-protsesssa-v-sovremennoi-rossii> [in Russian].
11. Omelchenko, E. (2004). Youth: Open Question. Ulyanovsk: Publishing house "Sybirska knyha" [in Russian].
12. Ploskiy, K.V. (2009). Youth social movement as a factor of state in Ukraine. Extended abstract of candidate's thesis. Kyiv: National Academy for Public Administration under the President of Ukraine [in Ukrainian].
13. Sirovatko, N.G. (2011). Youth subculture in Ukraine as an object of study (view ethnologist). Man and World Globalization: Prospects and Limits Development: Proceedings of the International Scientific Conference (pp. 20-21). Vinnytsia: National Technical University [in Ukrainian].
14. Todoriv, L. (2011). Youth subculture as a discursive space design interpretive schemes of the individual. Ivano-Frankivsk: Psychology of Personality, 1, 211-218 [in Ukrainian].
15. Cherkashina, T.O. (2012). The history of formation and development of youth organizations in the Kherson region. Kyiv: Political science. Sociology. Right. Journal of the National Technical University of Ukraine "KPI", 2, 23-28 [in Ukrainian].